

Najdôležitejšie výstupy z projektu *De-Sign Bilingual*

Strategické partnerstvo Rakúsko – Švajčiarsko – Nemecko – Slovensko, ERASMUS+
Trvanie: 2014 – 2016.

1. **Bimodálno-bilingválne vzdelávanie žije!**¹ Štúdia skúmala 39 európskych krajín. Vo všetkých, národný posunkový jazyk, zohráva v školskom vzdelávaní nejakú úlohu. Skoro v 80% skúmaných krajín majú deti so stratou sluchu možnosť naučiť sa posunkový jazyk vo vzdelávacích inštitúciách. Prístup k tejto možnosti je však väčšinou len na špeciálnych školách a len v niektorých regiónoch.
2. **Legislatívne predpisy** sú základné a nevyhnutné podmienky pre trvalé etablovanie bimodálno-bilingválneho školského vzdelávania (uznanie národného posunkového jazyka, právo na bilingválne vzdelávanie, bilingválne učebné osnovy, posunkový jazyk ako vyučovací predmet, atď.). V Európe existuje široké spektrum právnych predpisov týkajúcich sa tejto oblasti, ale v takmer 60% skúmaných krajín neexistujú žiadne celoštátne platné legislatívne podmienky pre bimodálno-bilingválne školské vzdelávanie.
3. **Kvalifikovaný pedagogický personál a zvlášť pedagógovia so sluchovým postihnutím** sú kľúčom k správnej implementácii bimodálno-bilingválneho vzdelávania. Ale len 25% zo skúmaných krajín má v tejto oblasti príslušné študijné programy, resp. možnosti v rámci ďalšieho a celoživotného vzdelávania.
4. **Obidva jazyky** (národný posunkový jazyk a hovorený jazyk/písomný jazyk) musia byť súčasťou rozvrhu hodín a poskytované **ako vyučovací predmet**. Obidva jazyky musia byť v triede prezentované a striedať sa vzhľadom na témy/osoby/miesta/ situácie. Približne v 60% skúmaných krajín sa vyučuje na niektorých školách predmet „národný posunkový jazyk.“ Učebné osnovy pre tento predmet sú k dispozícii ale len v približne 40% krajín.
5. Žiaci so sluchovým postihnutím **sú jazykovo veľmi heterogénna skupina**. Bez individuálneho prispôsobenia sa bimodálno-bilingválne vyučovanie u určitej časti žiakov minie vytýčenému cieľu. Jazykové vzdelanie v/pomocou dvoch jazykov, ktoré sú rovnocenné a rovnako dôležité, musí byť individualizované. To si vyžaduje dostatočné odborné vedomosti a personálne zabezpečenie.
6. **Inklúzia a bimodálno-bilingválne vyučovanie** sú v súčasnosti vnímané ako protiklady. Ale bilingválne vyučovanie prostredníctvom hovoreného a posunkového jazyka, je možné a malo by sa realizovať aj v inkluzívnych školských podmienkach. V Európe existuje už viacero úspešných modelov, ktoré rozličným spôsobom implementujú bilingválne vzdelávanie v inkluzívnom prostredí. Tieto príklady ukazujú, že dôležitými štrukturálnymi požiadavkami sú silné vzdelávacie centrá. Tie integrujú na jednom mieste ranú starostlivosť, školské vzdelávanie, poradenstvo a veľmi úzko spolupracujú so školami a vzdelávacími inštitúciami, ktoré vzdelávajú žiakov so sluchovým postihnutím spoločne s počujúcimi.

¹ Bimodálno-bilingválne vzdelávanie- vzdelávanie prostredníctvom hovoreného/písomného jazyka a posunkového jazyka.

7. **Rodičia a pedagógovia sú aktívni pri zakladaní** bimodálno-bilingválnych inštitúcií. Bilingválne vzdelávanie zväčša nie je iniciované politikmi (na rozdiel od podpory špeciálnych škôl v minulosti, alebo inklúzie v súčasnosti). Vzdelávacia politika by mala aj v tomto prípade, čiže pri presadzovaní bimodálno-bilingválneho vzdelávania zohrať jednoznačne pozitívnu úlohu.
8. Národní experti naprieč celou Európou označili **negatívne postoje**, konkrétne medicínsky pohľad na stratu sluchu, za hlavný brzdiaci faktor. Na úrovni škôl a vedení škôl sú naopak bilingválnemu vzdelávaniu otvorení: hovorený jazyk a posunkový jazyk nie sú už vnímané ako navzájom sa vylučujúce protiklady. Táto skutočnosť sa musí prejavíť aj vo vyváženom poradenstve pre rodičov.
9. **Vyučovacie materiály** pre bimodalno-bilingválne vzdelanie sú k dispozícii v cca 50 percentách skúmaných krajín. Musia byť naďalej vytvárané a rozširované.
10. V žiadnej krajine neexistuje dostatočné množstvo **diagnostických nástrojov** pre posunkový jazyk, resp. bilingvizmus. Veľa krajín nemá k dispozícii žiadne diagnostické/testovacie postupy.

Záver

Európa je na ceste etablovania bimodálno-bilingválneho vzdelávania v školách. Potreby a výzvy sú v celej Európe rovnaké, resp. podobné. Implementácii a rozvoju bimodálno-bilingválneho vzdelávania napomáha vytváranie a využívanie medzinárodných a národných sietí. Potvrdili to príklady dobrej praxe (good practice) aj náš projekt.

Detailnejšie výsledky projektu De-Sign Bilingual

- Interaktívna mapa 39 štátov Európy, ktorá prezentuje situáciu v bimodálno-bilingválnom vzdelávaní: www.univie.ac.at/map-designbilingual.
- Vyučovacie materiály a nástroje na presadenie bimodálno-bilingválneho školského vzdelávania: www.univie.ac.at/teach-designbilingual.

Partneri projektu:

Dr. Mireille Audeoud
Vysoká škola liečebnej pedagogiky v Zürichu (CH)

Prof. Dr. Claudia Becker
Humboldtova univerzita v Berlíne (D)

Dr. Verena Krausneker
Viedenská univerzita (A)

Prof. Dr. Darina Tarcsiová
Univerzita Komenského Bratislava (SK)

Otázky na adresu:

Prof. Dr. Darina Tarcsiová
Univerzita Komenského Bratislava
www.univie.ac.at/designbilingual
darina.tarcsiova@fedu.uniba.sk

